

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Ad Vnum Corpus Redactus

Philosophiæ R. P. Francisci De Oviedo Madritani Societatis Iesv Sacræ
Theologiæ Professoris Tomus II

Oviedo, Francisco de

Lvgdvni, M.DC.LI.

§. 5. Respondetur argumentis quæ fiunt contra nostram sententiam
constituentem veritatem in actu & objecto.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95526)

suppositione quod liberè eam voluerit producere ne Deus etiam supernaturalem infunderet. Vnde tota repugnantia corrumpendi visionem vni in Dei bonitate fundatur, & visio illa intrinsecè, & ex sua natura corruptibilis, defectibilis est, & planè subiecta dominio Dei.

37 Rem suadeo exemplo, quod iuxta communem Theologorum sententiam non admittet in Deo iustitiam specialiter dictam erga homines. Promittit Deus bonum aliquod liberaliter, seu in præmium boni operis conferendum. Hac promissione supposita repugnat ex vi fidelitatis diuinæ tale bonum à Deo non conferri, nihilominus adhuc Deus retinet plenum dominium talis boni, ex vi cuius posset absque iniuria creaturæ tale bonum non conferre, quod dominium non operatur, ut Deus vndequeque possit tale bonum non conferre, sed tantum, quod si per impossibile illud non cōferret adhuc promissione supposita nullam iniuriam creaturæ faceret, sed tantum operaretur contra suam fidelitatem, quia soli ipsi, ut fidei debet præmiū creaturæ conferendum, & non ipsi creaturæ. Sic similiter plenum dominium, quod Deus habet Authoris, & primæ causæ in visionem illam, ex vi cuius habet ad illam corrumpendam, si vellet non operaretur, quod Deus vndequeque posset illum corrumpere, sed non repugnare illius corruptionem ex defectu domini, neque exigentia, quam haberet creatura ad suam conseruationem, neque ex connectione physica, inter entitatem, ut primo existentem, & durantem, seu inter primam productionem, & conseruationem illius, talis enim connexio constitueret visionem ex sua natura incorruptibilem, quod repugnat, quia omnis creatura ex prædicato vniuersalissimo entis creati habet esse corruptibilem, & defectibilem ex suis prædicatis intrinsecis, & ita, ex illis corruptioni non repugnare, & ita si de facto Deus illam corrumpere non operaretur contra naturam ipsius visionis, aliūve effectus creati, cum hoc tamen rectè stat repugnare ex perfectione diuina, ex vi cuius tenetur verificare seu non falsificare visionem à se infusam, talem creaturam corrumpi, sicuti repugnat non conseruare alium quemcumque effectum, cuius conseruationem Deus promittit aut reuelabit instar cuius licet talis non sit se haberet visio supernaturalis à Deo infusa representans suam perpetuam durationem.

S. V.

Respondetur argumentis quæ sunt contra nostram sententiam constituentem veritatem in actu & obiecto.

38 Argumentatur primò Hurtadus pro sua sententia. Veritas est intrinseca actui: ergo non includit obiectum. Probat antecedens: veritas est conformitas imaginis cum obiecto: ergo est intrinseca actui, qui est imago, quia conformitas est proprietas intrinseca actui. Respondeo intrinsecum esse actui esse imaginem obiecti, hanc verò rationem imaginis actui intrinsecam dici conformem per suam entitatem & per obiectum, quod si extrinsecum est actui, ut respectu ferè omnium actuum contingit, simul cum illo veritatem constituit partim intrinsecam actui quatenus dicit propriam ipsius entitatem, & partim extrinsecam, quatenus dicit obiectum ab actu distinctum.

39 Arguit secundò. Veritas est perfectio actus, falsitas est imperfectio eiusdem: sed si veritas diceret aliquid extrinsecum non esset perfectio actus: ergo veritas nihil dicit extrinsecum actui. Rem confirmat: si veritas constitueretur ex actu & obiecto, veritas huius propositionis, *Petrus non currit* consistit in aggregato ex actu & negatione cursus Petri, & falsitas in aggregato ex eodem actu & cursu Petri: sed perfectior est aggregatum ex cursu & actu Petri, quam aggregatum ex actu & negatione cursus: ergo perfectior esset falsitas quam veritas.

40 Respondeo veritatem esse perfectionem extrinsecam actui, non enim ex eo, quod dicat aliquid extrinsecum, repugnat esse perfectionem actus, sunt enim plures extrinsecæ perfectiones, quæ in se sunt subiecti perfectiones extrinsecæ, & arguunt intrinsecam eiusdem subiecti perfectionem, sicuti huius extrinsecæ perfectionis carentia, arguit maximam intrinsecam imperfectionem subiecti. Ad illud quod dicit Hurtado, de aggregato in quo consistit falsitas; Respondeo illud aggregatum secundum se consideratum perfectius esse alio aggregato, in quo consistit veritas, consideratum tamen in ordine ad actum, qui ex illo aggregato denominatur, non solum non esse maio-

rem perfectionem illius, sed esse positum imperfectionem, est enim imperfectio actus quo ego dico *Petrus non currit*, coniungi cum cursu Petri, & perfectio coniungi cum negatione cursus, quia respectu huius actus maior perfectio est negatio cursus, quam cursus, licet in se maiorem perfectionem dicat cursus, quam negatio eiusdem. Addit Hurtadus Deo repugnare falsitatem, ex quo inferi veritatem esse intrinsecam perfectionem actus & falsitatem perfectionem intrinsecam. Respondeo actui diuinitatis repugnare falsitatem, & necessariò veritatem conuenire, non quia veritas, & falsitas est intrinseca actui, sed quia falsitas, quæ est imperfectio extrinseca cognitionis, arguit intrinsecam cognoscentis imperfectionem, & non posse habere cognitionem non veram, est maxima intrinseca cognoscentis perfectio.

Argumentatur secundò. Veritas desumitur ex actu & obiecto: ergo fundamentum est æquè verum ac actus, qui quotiescumque denominatio sumitur à duobus extremis eodem modo se habentibus, æquè vtrumque afficit, sicuti denominatio similis, quæ vtrumque extremum æquè denominat. Hoc argumento vtitur Hurtadus n. 35, nectio autem memor illorum quæ dixerat n. 30. ubi ait effigiem D. Petri vel in parte includere ipsum terminum, vel ab illo dependere tanquam à connotato: ergo effigies D. Petri sumitur à pictura, & D. Petrus: ergo D. Petrus erit effigies. Secundò paternitas sumitur à principio generante & à genito: ergo vtrumque extremum dicitur Pater. Videat Hurtadus quid respondeat, ego enim assero denominationem desumptam à duobus extremis diuersæ rationis, qualia sunt actus, & illius obiectum non necessariò denominare eodem modo vtrumque extremum. Ad exemplum de similitudine respondeo, similitudinem desumi à duobus extremis omnino homogeneis, quorum vnum non habet specialem modum tendendi in alterum, quod mutum non sit, quod non contingit in cognitione & obiecto, diuerso enim modo ordinatur cognitio ad obiectum quam obiectum ad cognitionem. Adde posse dici veritatem denominare obiectum verum, dicimus enim verum esse quod asserimus, & non sequi ex hoc obiectum habere veritatem intentionalem, quia veritas intentionalis dicitur ex eo quod illius subiectum intentionale sit eadem in hoc subiecto videlicet in cognitione, veritas intentionalis dicitur, & in obiecto non veritas intentionalis, sed obiectus denominatur, sicut eadem curritas in nalo, & non in alio finitas dicitur.

Argumentatur tertio. Hic actus, v.g. *Petrus est homo*, per suam essentiam est representatio Petri sicuti est ergo per suam essentiam est verus: ergo illius veritas nihil extrinsecum importat. Respondeo illum actum per suam essentiam habere representare Petrum esse hominem, in quo non adequatè consistit formalis veritas, quia etiam permaneret idem actus cum eadem representatione, si per impossibile Petrus non esset homo, actus ille verus non esset, non tamen haberet per suam essentiam Petrum esse hominem, quod formaliter requiritur ad illius veritatem, & ita non habet per suam essentiam adequatum constitutum veritatis. Ad formam argumenti. Resp. distinguendo propositionem illam: *hic actus, Petrus est homo, per suam essentiam representat rem sicuti est*: distinguo, per suam essentiam, representat rem, & modum, quo de facto est, concedo, per suam essentiam habet rem, & modum illius, ita esse sicuti representatur per talem actum, nego: ergo per suam essentiam habet veritatem, nego consequentiam, quia veritas dicit rem ita representari, & hanc se habere illo modo, quo representatur: quod dicit representationem, & obiectum representatum, & non tantum representationem, quia in eodem sensu in quo dici potest hunc actum *Petrus est homo*, per suam essentiam representare rem sicuti est, dici potest obiectum, v.g. Petrum per suam essentiam esse sicuti representatur per illum actum, & ex hoc capite non magis veritas tribui potest actui quam obiecto.

Argumentatur quinto. Actus vel per suam essentiam similatur subiecto, vel non assimilat: si primum per suam essentiam est formaliter verus: si secundum per suam essentiam est formaliter falsus: ergo non potest esse indifferens ut constitutur verus vel falsus per aliquid positum. Ratione hanc confirmat. Actus in ratione veri non habet maiorem dependentiam ab obiecto, quam in ratione representationis, sed in ratione representationis constituitur per suam essentiam: ergo in ratione veri. Retorqueo argumentum

argumentum. Quantitas vel per suam essentiam est equalis, vel non est equalis. Si primum, per suam essentiam, & non per aliquid extrinsecum habet aequalitatem: si secundum, ergo per suam essentiam est inaequalis: ergo non potest esse equalis per aliquid superadditum. Respondent nonnulli actum per suam essentiam, neque assimilari obiecto neque non assimilari, sed praescindere. Hic respondendi modus veram doctrinam rebus in se contradictoriis confundit, dum enim dicit actum per suam essentiam neque assimilari, neque non assimilari, duo contradictoria expresse tradit, primum enim dicit, actum per suam essentiam non assimilari obiecto, id enim sonant illa verba, *neque assimilatur*, & postea id ipsum negat per illa verba, *neque non assimilatur*, in quibus negatio superadditur immediate praecedentibus, quia fit propositio contradictoria praecedentis. Respondeo actum per suam essentiam non assimilari cum obiecto, sed manere indifferentem, vt assimilatur non per essentiam, quia per hanc dixi non assimilari, sed per aliud superadditum, aliud enim est actum per suam essentiam non assimilari cum obiecto, aliud per suam essentiam habere non assimilari cum obiecto; hoc posterius est falsum, quia per suam essentiam neque habet assimilari medio alio, neque non assimilari medio illo, sed est indifferens, vt assimilatur vel dissimilatur per aliud superadditum actui: qui per suam essentiam, hoc est, praecise ex vi essentiae non dissimilatur. Ad confirmationem Respondeo falsum esse illud Antecedens, quia actus in ratione representationis tantum dependet ab obiecto tanquam ab aliquo extrinseco, & in ratione veri dependet ab illo extrinseco actui, sed intrinseco veritati, quam adintegrat. Hae sunt praecipua argumenta quae ex doctrina quam tradit Hurr. sect. 3. subsect. 3. vbi nostram sententiam impugnatur, & subsect. 4. vbi propria probatur, colligi possunt.

44 Argum. sextum: Veritas desinitur ex actu & obiecto: ergo si obiectum sit ens rationis, veritas erit partim realis, partim rationis. Secundo si obiectum non sit existens sed possibile, praeteritum, vel futurum, veritas partim erit existens, partim possibilis, praeterita vel futura. Resp. negando consequentiam, quia veritas est denominatio quaedam moralis, quae licet sumatur ab actu reali existenti, & ab obiecto rationis praeterito vel futuro semper dicitur realis, & actu existens per ordinem ad actum intellectus realem, & actu existens, a quo praecipue denominatio sumitur, vt patet in denominatione prioris & posterioris, quae actu esse dicitur ex eo quod actu sit subiectum supra quod cadit denominatio, etiam si illud a quo procedit denominatio actu non sit, ego enim actu sum posterior Adamo, & prior Antichristo, licet denominatio prioris respectu Adam dicat Adamum praeteritum, & denominatio posterioris respectu Antichristi dicat Antichristum futurum.

PUNCTUM II.

An propositio possit transire de vera in falsam.

§. I.

Propria sententia.

1 Dificultas haec locum non habet in opinione asserente veritatem, & falsitatem esse omnino intrinsecam & identificatam cum actu; actus enim qui per se ipsum verus est, non potest non habere veritatem: possent tamen connotatores rem hanc in questionem vertere, cum enim illi asserant eundem actum posito hoc connotato per suam entitatem verum esse, & alio posito per suam entitatem falsitatem habere, eadem ratione possunt dicere ex mutatione connotatorum actum mutari de vero in falsum, quia deficit connotatum, quo posito actus per suam entitatem verus erat, & successit aliud connotatum, quo posito, idem actus per suam entitatem falsus est. Familiarior est huius difficultatis disputatio his, qui nostram amplectuntur sententiam de natura veritatis partim intrinsecam, partim extrinsecam actui, ex quibus nonnulli illam probare intendunt ex eo quod idem actus de vero in falsum possit transire. Transistum hunc possibilem esse sentit P. Soar. supra n. 19. & alij cum ipso. Communis sententia fert, eundem actum non posse de vero in falsum, aut contra transire, etiam si veritas formaliter obiectum extrinsecum actui importet: amplector hanc sententiam, quam iam probavi.

Franc. de Ouedo, Philosoph. Tom. 11.

2 Actum significantem tempus determinatum non posse transire de vero in falsum fatentur etiam sententiae oppositae sectatores, quod sic ostenditur. Actus quo ego dico *Petrus currit in instanti A*, vt verus sit debet supponere Petrum currentem in instanti A: sed Petro currente in instanti A, implicat illum actum esse falsum: ergo supposita veritate illius actus repugnat falsitas eiusdem. Probo minorem; Petro currente in instanti A, implicat ipsum non currere in illo instanti: ergo implicat propositionem illam esse falsam, quia illius falsitas essentialiter dicit negationem cursus Petri. Idem fit argumentum ad probandum propositionem non posse transire de falsa in veram, quia cum semel falsa constituitur supponitur Petrum non currere in illo instanti: quae suppositione facta implicat in eodem instanti currere, quod essentialiter requiritur, vt hic actus *Petrus currit* sit verus: eadem etiam ratione arguitur cum propositio est de praeterito, aut de futuro; cum enim dico *Petrus cucurrit*, ad hoc vt vera sit haec propositio, supponitur illum cucurrisse, quo facto implicat non cucurrisse, similiter vt sit falsa supponitur non cucurrisse, quo supposito implicat cucurrisse, quia implicat non fuisse quicquid iam fuit, ex suppositione quod fuerit, & implicat fuisse quicquid non fuit ex suppositione, quod non fuerit. Idem intellige de futuris, quia implicat rem non esse futuram supposita illius futuritione & implicat esse futuram supposita negatione futuritionis rei.

3 De propositione quae nullum tempus determinatum significat, vt cum quis dicit, *Petrus currit*, non intendens significare cucurrisse in hoc instanti determinato, sed in hoc vel in alio eandem conclusionem probo. Ad hoc vt haec propositio *Petrus currit*, in sensu explicato desumpta, vera sit, sufficit Petrum currere in aliquo instanti hoc vel illo, & non ex eo quod non currat in hoc instanti, si currat in illo, erit falsa, quia propositio non affirmat currere in hoc instanti determinato, neque in omnibus, sed hoc, vel illo praesenti, praeterito, vel futuro: sed cum semel constituitur vera illa propositio, supponitur cursus Petri in aliquo instanti: ergo implicat propositionem fieri falsam. Probo consequentiam: cursus ille qui supponebatur in aliquo instanti, non potest in illo non supponi, quia implicat in eodem instanti cursum supponi, & non supponi, esse, & non esse: sed eo ipso quod cursus supponatur in illo instanti, propositio erit vera, & non falsa: ergo postquam semel fuit constituta vera, & cursus in aliquo instanti fuit suppositus, implicat non esse veram. Dices propositionem significare cursum in instanti praesenti, & ita propositionem fieri falsam, quia iam non supponitur cursus Petri in aliquo instanti praesenti, sed instanti futuro, quod non sufficit ad verificationem propositionis. Multi hic offendunt: dicere instantans praesens abstrahens ab hoc praesenti vt distinctum a praeterito & futuro est manifesta terminorum implicatio, quia quod non est hoc instantans determinatum, est praeteritum, aut futurum: non enim sunt plura instantia simul praesentia, sed vnum praesens, & reliqua vel praeterita, vel futura. Ex quo fit actum significare aliquid instantans praesens abstrahens ab hoc, vel ab illo, idem esse ac significare instantans praesens, praeteritum, vel futurum, quae omnia praesentia dicuntur, quia instantans quod est modum futurum aliquando erit praesens, & quod est iam praeteritum, aliquando fuit praesens, ac proinde cursus futurus in instanti venturo dicitur respondens alicui instanti praesentis, non quod modum sit, sed quod postea erit praesens, & modum futurum est. Ex hac doctrina ruit tota solutio, quia propositio, quae significat cursum existentem non in hoc numero instanti praesenti, sed in aliquo abstrahente ab hoc, vel ab illo, significat cursum praesentem, praeteritum vel futurum, qui respectu alicuius mensurae praesens dicitur, ac proinde eo ipso quod supponatur cursus in instanti praeterito, praesenti vel futuro, propositio per ordinem ad illud instantans vera formaliter constituitur.

4 Similis fit argumentatio ad probandum propositionem illam non posse transire de falsa in veram, quia ad hoc vt propositio, quae significat Petrum currere in aliquo instanti, & non praecise in hoc determinato, sit falsa, requiritur Petrum in nullo instanti currere, neque in instanti praeterito, neque praesenti, neque futuro: sed ex suppositione quod in nullo instanti currat, implicat currere in aliquo instanti: ergo ex suppositione quod propositio sit falsa implicat in aliquo instanti fieri veram, quia implicat cursum Petri in aliquo instanti futuro, per quem veritas propositionis constituenda est.

1 3 De